انکشاف خطای قطعی ای اطمینانی ای ظنی؟

(7:12)

شاگرد: مرحوم علامه مطلقاً فرمودند «وجب صومه»، درحالی‌که خیلی وقت ها پیش می‌آید که در تبریز و همدان هلال را نمی‌بینند اما در شیراز آن را می‌بینند، اینجا احتمال دارد که ماه باشد ولی دیده نشده باشد، چرا ایشان به‌طور مطلق «وجب صومه لانکشاف الخطأ» می‌گویند؟

استاد: بناء مرحوم سید بر این است؛ اتفاقا ما از کلمه ایشان برای طریقیت استفاده کردیم، ایشان نمی‌خواهند بگویند شب سی و یکم هلال داریم اما ما نمی‌بینیم. گویا عبارت ایشان اثباتی نیست. وقتی می‌گویند «مع الصحو و التطلع» یک نحو ناظر به ثبوت هستند. یعنی شب سی و یکم هلال نیست. منظور ایشان این است. نه اینکه بگویند شاید باشد و ما ندیدیم. اگر به این صورت جلو بروند شاید سید مشکلی نداشته باشند؛ یعنی بگویند الآن ما حساب این احتمال را می‌دهیم که هلال هست اما ما نمی‌بینیم. اما سید نمی‌خواهند این را بگویند. سید می‌گویند هلال نیست؛ ما رفتیم و دیدیم؛ مخصوصاً با اشتراک افق. یعنی کسانی که با ما مشترک هستند، خواهند دید؛ هوا صاف؛ دنبالش هم رفته‌ایم اما ندیدیم.

اینها در ذهن من بوده؛ همینجا کنار «لانکشاف الخطاء» نوشته ام: «لانکشاف الخطا قطعا؟اطمینانا؟ ظنا؟». این سؤالات در ذهن من هم بوده. ایشان که انکشاف می‌گویند، خب انکشاف انواعی دارد. الآن شما رفتید، هوا صاف بود و ندیدید، می‌فرمایند «لانکشاف الخطا». چه جور؟ قطعا؟ از کجا؟ این قطع خیلی مئونه می‌خواهد. اما اطمینان و ظن مانعی ندارد. آن وقت سؤالی که مطرح بود، این بود که اگر انکشاف خطای اماره ای شد، اما نه به‌صورت قطع، بلکه به‌صورت ظنی، آیا این از حجیت می‌افتد؟! این‌طور هست یا نه؟ علامه که فرمودند وقتی هوا ابری هم بود باید روزه بگیرید. اما اینکه می‌فرمایند «لانکشاف الخطا»، آیا می‌خواهند ثبوتی بگیرند؟! لذا من بحث را ثبوتی جلو بردم. یعنی مقصود سید رضوان‌الله‌علیه را بر این حمل کردیم که شب سی و یکم هلال نداریم. نه اینکه وقتی اثباتا ما رفتیم و هوا صاف بود و ندیدیم، انکشاف خطا شود. از کجا؟! اینها هست و من هم اینها را قبول دارم.

بازبینی #1
ایجاد شده 5 فوریه 2026 08:33:46 توسط ... .
به روزرسانی شده 5 فوریه 2026 10:09:27 توسط ... .